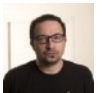
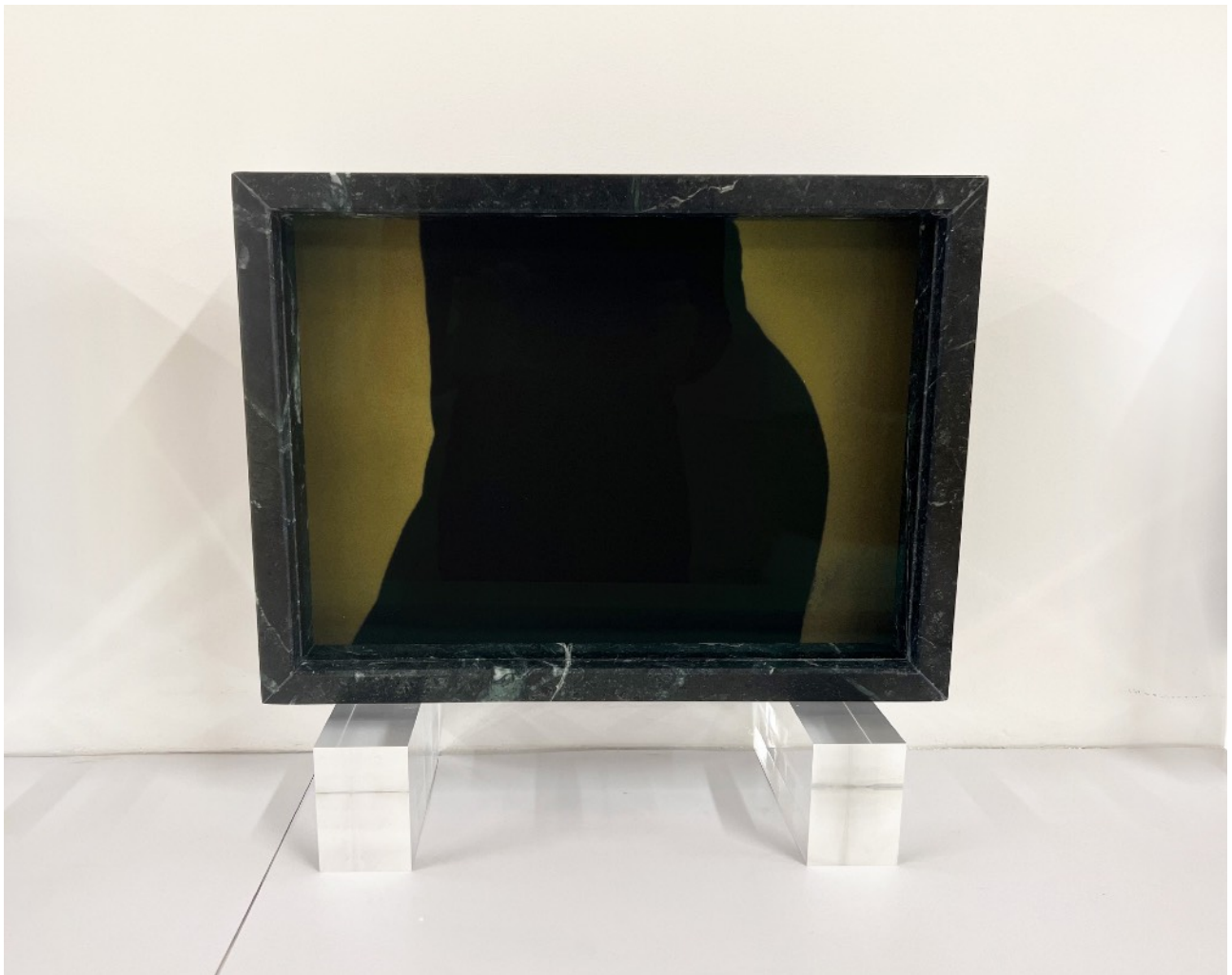

חלל האמנות החדש הזה נראה טוב מכדי להיות אמיתי. ואז מתגלה הפגם

מרוב אלגנטיות ועידון, החלל בגלריה של האספן
דניאל מילמן נראה כמעט ריק. טוב שיש עבודה אחת
שמלכדת את הכל ומצילה את התערוכה

אבי פיטשון
25 במאי 2022

זוכרים את מכון שפילמן לצילום? חלל ענק שהציג שכיות חמדה מטורפות של צילום מקומי ובינלאומי. באופן לא מפתיע, הוא לא הצליח לגייס תמיכה מאף אחד, כולל העירייה, ואחרי שנסגר איה לוריא, שמונתה על ידי האספן שלום שפילמן לאוצרת ומנהלת האוסף, אמרה ל"הארץ", "מלכתחילה זה היה טוב מכדי להיות אמיתי".

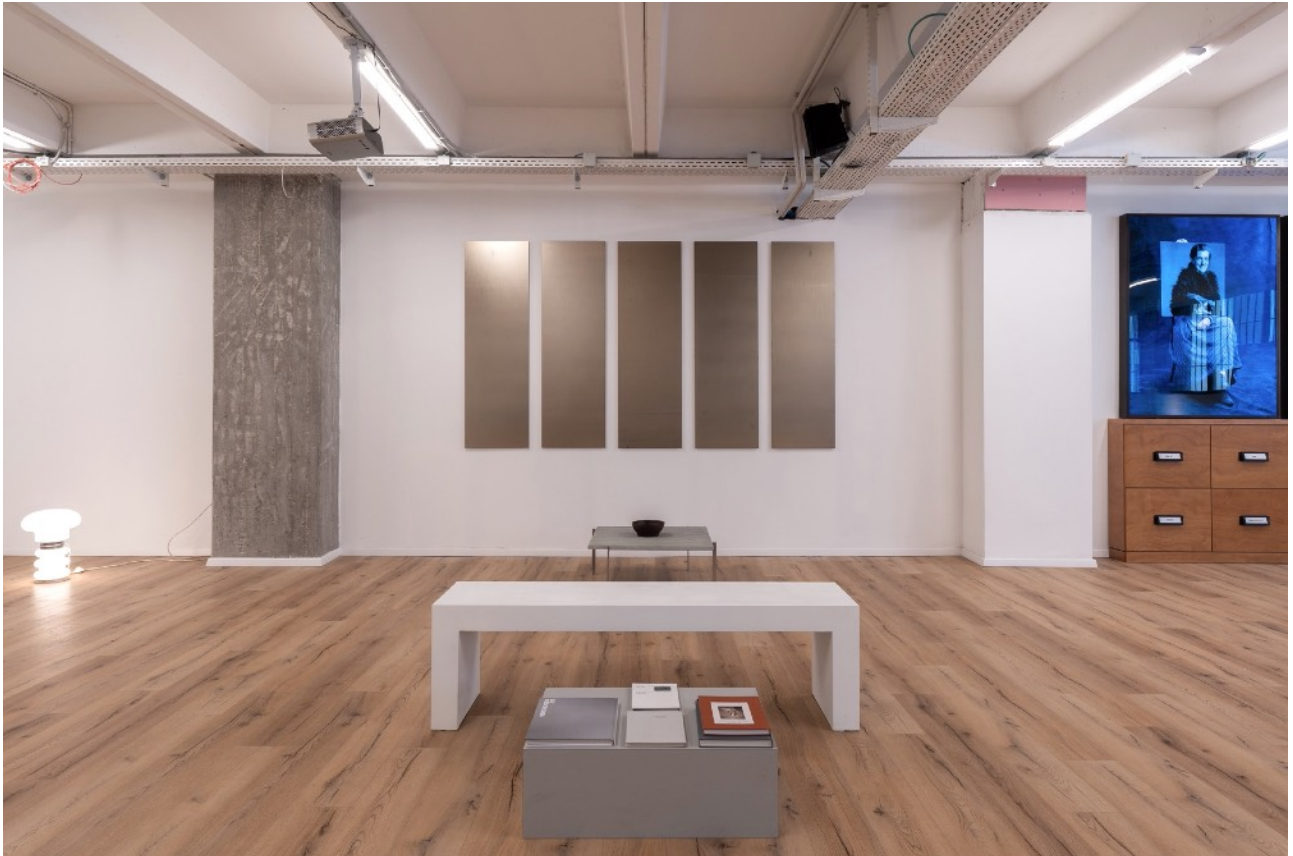
לאחרונה עברה לחלל התפנה גלריה דביר. וממש צמוד, דלת ליד דלת, נפתחה עוד יוזמה שבדומה לזו של המכון נראית לא קשורה בעליל לנוף האמנות המקומי ולו בשמה הלועזי/רומנטי - Five Easy Pieces Art Salon by Daniel Milman, על שם סרט מ-1970 בכיכובו של ג'ק ניקולסון שהיה מועמד לארבעה אוסקרים וזה בגלובוס זהב אחד. זו גלריה בבעלות וניהול האספן דניאל מילמן, פסיכואנליסט ויועץ בחברת פיפלסופט. אין אוצרת או מנהלת אוסף ובהתאם אין טקסט אוצרותי, רק כרטיסים בגודל גלויה גדולה עם הסבר קצרצר, באנגלית בלבד, על כל אמן/נית ועבודה. הדגש הוא על החוויה.

כפי שנרמז מהשם, מילמן מייעד למקום גם תפקיד של סלון לאמנות, כלומר לא רק חלל תצוגה אלא גם מרכז להגות ודיון. ואם אתם חשים משב רוח מלטף את פניכן ומתחשק לכם לתקן את המונוקל על העין ולשלוף את השעון המחובר בשרשרת לכיס המקטורן - או לחלופין, לתקן מול המראה את השמלה וסרט המצח עם הנוצה המזדקרת משל הייתן פלאפרית שיצאה ברוב הדר ממכונת זמן היישר מה"רוארינג טוונטיז" - לא אאשים אתכם ואף אשתתף בשמחתכם. המקום כבר אירח אירוע אחד, "בחיפוש אחר מרסל פרוסט עם רולאן בארת", שיח שהגיש מילמן עצמו.

הכי חשוב, כמעט שכחתי: זו לא גלריית מכירה, אבל מתוכננות תצוגות של אמנים מקומיים צעירים שמילמן חש שמגיעה להם חשיפה, ולעבודותיהם כן יוצמד תג מחיר

מה כל זה מבשר והאם המקום יחזיק מעמד או ייעלם מהנוף המקומי העוין? ימים יגידו. הכי חשוב, כמעט שכחתי: זו לא גלריית מכירה, אבל מתוכננות תצוגות של אמנים מקומיים צעירים שמילמן חש שמגיעה להם חשיפה, ולעבודותיהם כן יוצמד תג מחיר. אין לי אלא לחזור על דברי לוריא - "טוב מכדי להיות אמיתי". אחרי כל זה לא תופתעו לשמוע שהתצוגה הראשונה במקום כל כך אלגנטית, מעודנת, ניואנסית ומינימליסטית, עד שהחלל נראה כמעט ריק.

העבודה של מיכל היימן, שבהקשרים ומקומות אחרים יכולה להיחוו גם אסתטית וגם גרעיונית כסגפנית וחמורת סבר, נראית ביחס לשאר התערוכה של מילמן כמו נופע וודוויל צעקני. ב"טריפטך נהר: לואיז? וירג'יניה? לואיז?" מתוך הסדרה "בית חולים לחולי נפש (השמלה, 1855-2022)" נראות נשים בשמלות שהן אקט של שחזור/המחזה מחדש (הפרקטיקה המוכרת טיפה לעיפה ונקראת בלעז reenactment) של בגדי נשים באותם מוסדות פסיכיאטריים מהמאה ה-19, וכל אחת מהן מסתירה את פניה עם פורטרט של וירג'יניה וולף או לואיז בורז'ואה לסירוגין. הצילומים ממוסגרים כקופסאות אור גדולות ומוצבים על גבי שידת עץ נמוכה העשויה ממגירות ארכיון שעל כל אחת מהן כותרת רבת חשיבות, חלקן שמות של נשים משמעותיות מתולדות הפסיכיאטריה הדכאנית הפטריאכלית ("אנה או?", "דורה?", "סילביה?", וגם "אמרת לרופא?" ו"אהההה!"). את ההיבט הזה שבגוף העבודה המחקרי-ארכיוני והעמוס ברפרנסים פנים-אמנותיים או פנים-היסטוריים אני מוצא יותר מרחיק ממצמין ללמידה. ולא כי צריך פיתוי קסמים, מראות ועשן, אלא כי קשה לדמיין שאדם שלא הגיע כבר לכיתה למתקדמים יכול ללמוד משהו מגוף העבודה הזה ללא תיווך טקסטואלי או אחר. וזה חבל, כי יש מה. אפילו "תה לשניים" העבודה הניאונית של דאגלס גורדון המוצגת בתערוכה, נראית כמעט כעקיצה של מילמן לגורדון עצמו, הידוע יותר בזכות עבודות מונומנטליות ו/או בוטות באופיין. כאילו מילמן מאלף את הסורר. לצדו יוסי ברגר שהמינימליזם הקונספטואלי של עבודתו מתחרה רק בלוחות הצילום האנכיים, המתכתיים למראה שנראים כפנאלים ריקים ממבט ראשון. דקורציה אלגנטית, סטירילית. רק אם מתקרבים מבחינים בהרפתקה סופר-סובטילית של קווים וכתמים שנוצרים על

גבי הלוחות, שלמעשה משתנים לאטם ללא הרף כתוצאה מהחשיפה לאור. סקוט ליאל משלים את מלאכת המינימליזם, שבשלב זה כבר מדכדך מעט ומעורר דחף נוסטלגי פתאומי להירמס על ידי מוכר ארטיקים בחוף הים, עם ה"עיצוב תפאורה ללא שחקנים", או ה"תמיכה פלסטית לתחושה כמעט חסרת לקוחות של עיצוב" שלו. העבודה עצמה היא פריים שנראה כמראה המשקפת דימוי מעומעם של מה שמולה.

יאנה רוטנר, בסדרת פריימים שממשיכה את צורת העבודה שלה בתערוכת היחיד שלה בבית ביאליק ובעבודה שהציגה במוזיאון רמת גן השם ייקום דמו, מצילה את התערוכה הזאת. זה יותר מזה - כלומר, מעבר לעובדה שרק העבודה שלה באמת מבריקה, היא גם מחזיקה ביחד את כל השאר וממש מעלה את כל העסק דרגה מעלה ומאפשרת לו להיראות לכיד ורחמנא ליצלן, יפה. ייאמר במפורש: בלעדיה לא היה טעם לכתוב על התערוכה הזאת. האם מילמן הבין זאת ומדובר במהלך אוצרותי חכם מאוד? אני לא יודע.

רוטנר הופכת לאמיצה יותר ויותר עם כל עבודה חדשה שלה, והפעם היא יוצאת מהארון ומסכימה להניח את הפריימים בשיש. זו החלטה שהולכת נגד

כל הראציונאל של אמנות עכשווית, בעיקר בישראל, ואין נכונה ממנה

גם אצל רוטנר יש אלמנט של רפרנס פנים-אמנותי, אבל בניגוד למוטיבציה הפוליטית-פדגוגית של היימן, אצלה מדובר ברצון שונה בתכלית, כמעט הפוך: להגיע לגרעין האפל, החור השחור של המסתורי והלא ידוע שבחוויה האמנותית באשר היא. הטכניקה של רוטנר היא לצלם בעזרת מרטת 16 מ"מ ואז לבחור לתצוגה פריימים של סטילס ממה שהסריטה. הפעם התמקדה בדיוקן של ג'ורג'יה או'קיף שצילם אלפרד שטיגליץ, והתוצאה היא שמונה פריימים קטנים ואפלוליים שברובם מקטעי גוף שנראים אבסטרקטיים, ורק בשניים מהם מגיחה פיגורטיביות - מותני אישה, וכתפיים/ראש חובש כובע, מאחור. את ביתור הגוף הזה תהיה טעות להכפוף לביקורת פמיניסטית נוקשה: רוטנר עובדת בעולם רומנטי אך לא נאיבי בתכלית, שבו היא משמשת כקוסמת המנסרת את הגוף רק כדי לחברו מחדש באורח קתרטי ועוצמתי. הפריימים ממוסגרים, וזה משהו שרוטנר עושה בפעם הראשונה, בשיש שחור כבד. זו החלטה שהולכת נגד כל הראציונל של אמנות עכשווית, בעיקר בישראל. ואין נכונה ממנה. כמו המסגרות הכבדות והניאו-קלאסיציסטיות-בהגזמ-פראית של קבוצת אירוויין הסלובנית, שהופכות לחלק משמעותי ממה שהן ממסגרות, כך אצל רוטנר - המסגרוץ מחצינות, בדיוק במינון הנכון (כבד, שחור, אבל עדיין מדובר בפריימים קטנים,

את האיזון הכמעט אבסורדי באסתטיקה שלה: מונומנטליות שאצורה, כאילו מסתתרת, בפריימים הקטנים והעדינים למראה במבט ראשוני. רוטנר הופכת לאמיצה יותר ויותר עם כל עבודה חדשה שלה, והפעם היא יוצאת מהארון ומסכימה להניח את הפריימים בשיש. ההצדעה לאו'קיף מעניקה לה רשיון להרוג ברכות.

תערוכה קבוצתית, Five Easy Pieces Art Salon (שוקן 27, קומה ג', תל אביב). ה' 16:00-18:00 ו', שבת 11:00-14:00. ללא מועד נעילה.

Yana Rotner, in a series of frames that continues the form of her work in her solo exhibition at the Bialik Museum and in the work she presented at the Ramat Gan Museum of Israeli Art, saves this exhibition. It's more than that - that is, beyond the fact that only her work is really brilliant, she also holds everything else together and literally elevates the whole show up and down and makes it to look cohesive and beautiful. Without it, there would have been no point in writing about this exhibition.

Rotner does have an element of intra-artistic reference in an effort to reach the heart of darkness, the black hole of the mysterious and the unknown in the artistic experience. Rotner's technique is to shoot with a 16mm film camera and then select still frames from what she shot. This time she focused on a portrait of Georgia O'Keefe photographed by Alfred Stieglitz, and the result is eight small, dim frames, mostly body parts that look abstract, and only two of them emerge as figurative - a woman's waist, a shoulder/head wearing a hat, from the back. It would be a mistake to subject the dislocation of this body to rigid feminist criticism: Rotner works in a romantic but aware world where she serves as a magician who saws the body only to reconnect it in a cathartic and powerful way.

The frames are framed, and this is in itself something that Rotner is doing for the first time, in heavy black marble.

This is a decision that goes against the whole rationale of contemporary art, especially in Israel, and there is nothing more correct than this decision. Like the heavy and neoclassicist-wildly-exaggerated frames of the Slovenian Irwin group, which become a significant part of what they frame, the same goes for Rotner - the frames externalize, in just the right dose (heavy, black but still small frames) the almost absurd balance in its aesthetic : A monumentality that is stored, as if hidden, in the small and delicate-looking frames. Rotner becomes more and more brave with each new work and this time she comes out of the closet and decides to make the frames in marble.

The salute to Georgia O'Keefe gives her a license to kill softly.